



۲۰۱۶/۰۷/۰۹



پوهندی آصف بهاند

«د ماشوم د ادبیاتو کور»

۷

د کوچنیانو ادبیات تاریخي پس منظر، اوسنی حالت

دوه دیرشمه برخه

«د ماشوم د ادبیاتو کور» د خپل فعالیت له پیل نه، شخصي او رسمي مراجعو ته د ماشو د ادبیاتو د ښه کیدو، ودې او د نوي نسل د ښې روزنې په موخه، یو شمیر وړاندیزونه په شفاهي او تحریري بڼه وړاندې کړي دي، درانه لوستونکي کولای شي چې دا وړاندیزونه د دوی په فیسبوک پاڼه کې له نظره تیر کړي. زه یې دلته په تدریسي برخه کې دوي نمونې وړاندې کوم:

د وړاندیزونو او نظریاتو په برخه کې تر ټولو مهم وړاندیز د ښاغلي اجمل تورمان یو وړاندیز د بیلګې په توګه دلته یادوم چې زما له نظره ډیر مهم او د ارزښت وړ دی. دا وړاندیز یې د ښوونځیو د ریاضي کتابونو د لیکوالو له پاره کړی دی. تورمان د کوچنیانو د واړه ذهن او روان په نظر کې نیولو سره ښاغلو ښوونکو ته داسې وړاندیز کوي چې په یوه عادي متن کې ماشوم یا کوچنی ته داسې څه ولیکي چې هم د هغه له پاره د درک، پوهیدنې او منلو وړ وي او هم په هغه کې د حساب د زدکړې (یو، دوه، درې...) توري یا اعداد (۱، ۲، ۳...) ځای پر ځای شوي وي. وروسته د متن له وړاندې کولو نه دا بیا د ښوونکي په مهارت پورې اړه لري چې څنګه په ورکړي متن کې بیا زدکونکو ته عدودونه ور وښيي. دا د اجمل تورمان د **وړاندیز** بشپړ متن دی:»

ریاضي او د ماشوم ادب

اجمل تورمان

د ښوونځیو د منځنیو ټولګیو د ریاضي د کتابونو د لیکونکو د پام وړ! تاسې کولای شئ په ریاضي کې عبارتي پوښتنې لږ اوږدې کړئ، دا شان چې هم خرما شي هم ثواب، هم کیسه وي او هم د ریاضي د زده کړې په برخه کې مرسته وکړي. او ماشومانو ته په زړه پورې هم وي. په یو، دوه لومړیو کړنو کې خپل هدف مه لټوئ، په ټوله کې یې د ګټې په اړه فکر وکړئ! مثلاً:

جانان او زمری هره ورځ کرکت کوي.

جانان توپ اچوی او زمری توپ وهنه کوي.

زمری تر جانان دوه کاله مشر دی، جانان اته کلن دی.

څوک وایي زمری څو کلن دی؟ (خالي خانه چې بیا یې ماشومان ډکه کړي)

نن دوی دواړو یو اور لوبه وکړه.

یو اور څو توبه وي؟ (خالي خانه چې بیا یې ماشومان ډکه کړي)

زمری په لومړي توپ کې دوه مندې جوړې کړې.

په دویم توپ کې څلور.

په دریم توپ کې بیا څلور.

په څلورم توپ کې دوه.

اوه په پنځم او شپږمو توپونو کې دوه شپږېزې.

اوس له جانان نه حساب ورک دی چې زمری ټولې څو مندې جوړې کړې؟

څوک یې مرسته کوي، زمری په شپږو توپونو څو مندې جوړې کړې دي؟ (خالي خانه چې بیا یې ماشومان ډکه کړي)

د تېر درس د تکرار په ډول د ښوونکي پوښتنې:

د پاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پاڼوالی د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

بارانه سیند درنه خپه
ورکره سلام خپه، خپه
ب ، ب ، ب ، الف ، الف ، الف
ر، ر، ر، الف ، الف ، الف
ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران
ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران ، ن ، باران»

د ښاغلي عبدالحمید حکیمي دا **لاندې** ترانه، د اجمل تورمان پاسنی تراني ته ورته په عین بڼه د غرونو، کلماتو او جملو په جوړولو کې په آهنگینه بڼه چې د کوچنیانو له ذهن او روان سره برابر ه مساله ده، مرسته کوي، وگورئ:»

الف، ب، ت
زما خوړې ادې
پکار مي دي پېسي
خأنته اخلمه قلم او کتابچي
پکي ليکم کليمي
تري به جوړې کړم جملې
په قلم باندې ليکل کوم
په پنسل به رسمول کوم
بيا به جوړ خأنته کتاب کړم
زه همزولو ته خطاب کړم»

د دوه ډيرشمې برخې پای

د پاڼو شميره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خير و لولئ